

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
Факультет культурології та соціальних комунікацій
Кафедра культурології та медіа комунікацій

ФЕНОМЕНОЛОГІЯ КУЛЬТУРИ

Програма та навчально-методичні матеріали з дисципліни

Галузь знань – 03 Гуманітарні науки

Спеціальність – 034 Культурологія

Освітньо-професійна програма – Фундаментальна та прикладна культурологія

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Харків, 2024

УДК 130.2(073)

Ф 42

Друкується за рішенням науково-методичної ради ХДАК
(протокол № 17 від 24.06.2024 р.)

Рецензенти:

Д.В. Петренко – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри теорії культури та філософії науки філософського факультету Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна.

Т.В. Босенко – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри культурології та медіа-комунікацій факультету культурології та соціальних комунікацій ХДАК

Розробник:

Г.Д. Панков, доктор філософських наук, професор

Ф 42	Феноменологія культури : програма та навч.-метод. матеріали з дисципліни для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти, спец. 034 «Культурологія», ОПП «Фундаментальна та прикладна культурологія» / М-во культури та інформ. політики України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т культурології та соц. комунікацій, Каф. культурології та медіакомунікацій ; [розроб. Панков Г. Д.]. Харків : ХДАК, 2024. 31 с.
-------------	---

УДК 130.2(073)

© Харківська державна академія культури, 2024

© Панков Г.Д., 2024

I. РЕКВІЗИЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна / освітньо-наукова програма, Освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 03 Гуманітарні науки Спеціальність: 034 Культурологія	Вибіркова освітня компонента	
Кількість розділів – 3		Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 120		4-й	–
		Семестр	
Аудиторних для денної форми – 40 год. Самостійної роботи – 80 год.	Освітньо-професійна програма: Фундаментальна та прикладна культурологія	Лекції	
		24	–
	Перший (бакалаврський) рівень освіти	Семінари	
		16	–
		Самостійна робота	
		80	–
		Інд. завдання	–
Вид контролю	екзамен		

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс “Феноменологія культури” передбачений освітньо-професійною програмою підготовки бакалаврів «Фундаментальна та прикладна культурологія». Його обсяг – 4 кредити ЄКТС. Загальна кількість годин – 120 (24 годин лекцій, 16 годин – семінарських занять, 80 годин – самостійної роботи за денною формою навчання). Навчальна дисципліна дозволяє поглибити підготовку здобувачів у галузі засвоєння дослідження культури в її цілісному горизонті у контексті різноманітних підходів та методів.

Мета курсу – виробити у здобувачів навички ґрунтовного вивчення культури в дискурсі її феноменологічного осмислення. *Предмет курсу* – з’ясування та застосування феноменологічного аналізу культури в приватних культурологічних практиках.

У відповідності до Освітньої програми дана навчальна дисципліна спрямована на формування наступних компетентності та результати навчання:

Загальні компетентності:

- ФК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ФК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ФК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ФК 4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ФК 6. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- ФК 7. Здатність працювати автономно.
- ФК 9. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ФК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку

суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності

ФК 1. Здатність презентувати результати професійної діяльності в усній та письмовій формі, надавати відповідну аргументацію.

ФК 2. Здатність визначати ступінь цінності та унікальності об'єктів культури в українському та міжнародному контекстах.

ФК 3. Здатність критично аналізувати культурні явища та процеси з використанням загальнонаукових та спеціальних наукових методів;

ФК 4. Здатність розуміти та інтерпретувати джерела культури (писемні, речові, візуальні) з урахуванням різних контекстів (історичного, соціального, антропологічного, політичного, релігійного, екологічного тощо).

ФК 5. Здатність використовувати різноманітні джерела інформації та методологічний апарат культурології для виявлення та аналізу культурних потреб суспільства.

ФК 9. Здатність оцінювати матеріальну та духовну цінність об'єкта культурної спадщини різних історичних періодів та географічних ареалів.

ФК 10. Здатність популяризувати знання про культуру та поширювати інформацію культурологічного змісту використовуючи сучасні інформаційні, комунікативні засоби та візуальні технології.

ФК 12. Здатність дотримуватися стандартів професійної етики та міжкультурної комунікації.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Мати навички критичного мислення, викладати у зрозумілий спосіб власні думки, здійснювати їх аргументацію.

ПРН 2. Аналізувати, коментувати, узагальнювати, наукові та аналітичні тексти культурологічного характеру.

ПРН 3. Створювати логічно і структурно організовані тексти з питань культурології, відповідно до спеціалізації.

ПРН 4. Знати та розуміти теоретичні підходи до визначення культури, її проявів та форм існування.

ПРН 5. Збирати, упорядковувати та аналізувати інформацію щодо культурних явищ, подій та історико-культурних процесів.

ПРН 6. Виявляти, перевіряти та узагальнювати інформацію щодо різноманітних контекстів культурної практики, визначати ступінь їх актуальності із застосуванням релевантних джерел, інформаційних, комунікативних засобів та візуальних технологій.

ПРН 8. Інтерпретувати культурні джерела (речові, друковані, візуальні, художні) з використанням спеціальної літератури та визначених методик, аргументовано викладати умовиводи щодо їх змісту.

ПРН 11. Здійснювати експертну оцінку культурних об'єктів за заданими критеріями та надавати рекомендації щодо їх соціальної актуалізації.

ПРН 13. Презентувати знання про культуру відповідно до спеціалізації представників різних професійних груп та здобувачів освіти.

ПРН 14. Вести публічну дискусію та підтримувати діалог з питань української культури з фахівцями та нефхівцями.

ПРН 16. Визначати, формулювати та аргументувати власну громадянську та професійну позицію щодо актуальних суспільних питань.

Критерії оцінювання результатів навчання:

Оцінювання знань здійснюється за 100 бальною рейтинговою шкалою. Основним критерієм успішності вивчення здобувачем освіти навчальної дисципліни є отримання ним не менш як 60 балів зі 100 за сукупністю усіх видів робіт: складання підсумкового іспиту, участь у лекційних заняттях, відповіді на семінарських заняттях, виконання завдань для самостійної роботи.

1. Високий рівень знання матеріалу курсу (90 – 100 балів, А – відмінно):

- вільне володіння понятійним апаратом,
 - вільна орієнтація в матеріалі курсу і здатність відповісти на різні питання;
 - високий рівень виконання програмних завдань.
2. Достатньо високий рівень знання матеріалу курсу (74 – 89 балів, С, В – добре):
- добре володіння основними термінами і поняттями,
 - досить вільна орієнтація в матеріалі курсу і здатність відповісти на основні питання;
 - добрий рівень виконання програмних завдань.
3. Посередній рівень знання матеріалу курсу (60 -73 балів, D, E – задовільно):
- посередній рівень володіння основними термінами і поняттями,
 - недостатньо вільна орієнтація в матеріалі курсу і здатність відповісти на окремі питання;
 - посередній рівень виконання програмних завдань.
4. Незадовільний рівень з можливістю повторного складання (35 – 59 балів, FX – незадовільно):
- незнання окремих термінів та понять,
 - незнання основного матеріалу курсу і неспроможність відповісти на більшість питань;
 - незадовільний рівень виконання окремих програмних завдань.
5. Незадовільний рівень з обов'язковим повторним вивченням дисципліни (0 – 34 бали, F – незадовільно):
- незнання основних термінів та понять,
 - незнання матеріалу курсу і неспроможність відповісти на питання;
 - нездатність до виконання більшості програмних завдань.

II. НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ

1.ТЕМАТИЧНО-ЗМІСТОВНЕ НАПОВНЕННЯ

Навчальний матеріал поділено на три розділи, які містять 8 тем, пов'язаних між собою змістовими складовими.

Розділ 1. «Фундаментальні засади феноменології культури» включає 3 теми: «Феноменологія культури як гуманітарна дисципліна», «Ключові значення феноменологічного розуміння культури», «Життєвий світ у горизонті феноменології культури».

Розділ 2. «Постать людини в соціокультурному середовищі» складається з 3 тем: «Самість та культура в горизонті феноменології», «Феноменологія тілесності», «Феномен травми в соціокультурному бутті людини».

Розділ 3. «Культура як простір реалізації людини» містить 3 теми: «Феноменологія творчості», «Феноменологія часу», «Феноменологія танатосу».

Розділ 1

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ЗАСАДИ ФЕНОМЕНОЛОГІЇ КУЛЬТУРИ

Тема 1. Феноменологія культури як гуманітарна дисципліна

Визначення предмету феноменології. Кореляція суб'єкту та об'єкту у феноменології. Трансценденталізм як методологічний принцип феноменології. Подолання емпіризму та умогляду феноменологією. Культура та феноменологічне її вираження. Феноменологізація культурного середовища як проблема зацікавленості з боку феноменології. Феноменологія як метод пояснення культури. Феноменологія, апологетика та критика.

Самостійна робота: *Феноменологія культури як гуманітарна дисципліна.*

Тема 2. Ключові значення феноменології

Феномен як факт. Феноменальні контури очевидного та неочвидного. Смысл як провідний чинник конститування феномену. Контур, фон, горизонт як ключові феноменальні обставини. Категорія інтенційності, її прошарки, горизонти та нормативна налаштованість. Контекстуальність інтенційності. Інтенційність як творчий акт. Ноєма та ноєзіс. Метод феноменологічної редукції (епохе). Питання про межі епохе.

Семінарське заняття № 1: Ключові значення феноменології у контексті осмислення культури.

Самостійна робота: Опрацювання категоріального апарату феноменології.

Тема 3. Життєвий світ у горизонті феноменології культури

Поняття, структура та регіони життєвого світу. В. Дільтей, М. Хайдеггер, Е. Гуссерль, М. Мерло-Понті про феноменологічне значення життєвого світу. Життєвий світ як освідчення феноменальності. Методологічне значення життєвого світу у феноменології. Критика сцієнтизму в розумінні культури. Проекція значення життєвого світу в соціокультурних каналах.

Семінарське заняття №2: Життєвий світ у казках О. Уайльда.

Самостійна робота: Феноменологія сприйманого світу М. Мерло-Понті.

Самостійна робота: Концепція життєвого світу у феноменології.

Самостійна робота: Опрацювання казок О. Уайльда в контексті феноменології життєвого світу.

Розділ 2

ПОСТАТЬ ЛЮДИНИ В СОЦІОКУЛЬТУРНОМ СЕРЕДОВИЩІ

Тема 4. Самість та культура в горизонті феноменології

Поняття самості та її модифікації. Культура як феноменологічний горизонт вираження самості. Співприсутність самості та культури в їх орієнтації на тематичні об'єкти життєвого світу. Самість та культура як полюси взаємного конститування. Феномен Іншого та інтерсуб'єктивність. Роль Іншого в освідомлення власної самості. Роль Іншого в формуванні культурного досвіду самості. Основні контури стосунків у горизонті Я / Інший. Контури критичної самосвідомості.

Семінарське заняття № 3: Феномен людської долі у фільмі «Мандрівка привида».

Самостійна робота: Осмислення феномену людської долі у фільмі «Мандрівка привида»

Тема 5. Феноменологія тілесності

Поняття тілесності, її місце в цілісній природі людини та в горизонті культури. Тіло та тілесність. Основні контури феноменології тілесності. Тіло як предмет турботи та джерело експансіонізму. Тіло як чинник ідентичності та орієнтування в культурі. Тіло в диспозиції Я / Інший. Тілесність як простір соціокультурної інформації. Тілесність як проекція самосвідомості індивіда в його ставленні до культури. Тіло як полігон семіотичної творчості. Дихотомія тілесного та духовного в організації культури.

Семінарське заняття № 4: Феноменологія тілесності.

Самостійна робота: Феноменологічне осмислення тілесності.

Тема 6. Феномен травми в соціокультурному бутті людини

Феноменологія травмованого суб'єкту як проблема. Травма як атрибут буття людей та ситуація їх життєвого світу. Пошук системи соціальної та духовної безпеки як реакція на виклик травмування. Визначення травми та її поліпредметність. Емпірико-екзистентна та духовна-екзистенційна мотивації предмету травми. Людина перед викликом травми. Печатка травми у свідомості людини. Засвоєння травми та визначення смислу травмування. Звернення травмування у творчий процес. Роль травми в конституювання особистості та формуванні гуманістичного сенсу інтерсуб'єктивності.

Семінарське заняття № 5: Феноменологія травми та травмованого індивіду.

Самостійна робота: Феноменологічне осмислення досвіду духовного травмування.

Розділ 3

КУЛЬТУРА ЯК ПРОСТІР РЕАЛІЗАЦІЇ САМОСТІ

Тема 7. Феноменологія творчості

Загальний смисл та універсальні механізми творчості. Творчість як реалізація особистості. Комунікативні аспекти творчості. Контекстуальність творчості. Ключові стимули творчих процесів. Еросо-танатичний механізм творчості. Норма як смисл і контекст творчості. Основні вектори спрямованості творчих актів. Проекція феноменів творчості в соціокультурних каналах. Мова як універсальний засіб здійснення творчих процесів. Мова як чинник перетворення висловлюючого об'єкту у висловлення. Феномен вираження та його вивчення феноменологією.

Семінарське заняття № 6: Феномен творчості у діалозі О.Уайльда «Занепад брехні»

Самостійна робота: Опрацювання діалогу О. Уайльда «Занепад брехні» у контексті феноменології творчості.

Тема 8. Феноменологія часу.

Час у контексті життєвого світу. Сутність феноменологічного осмислення часу. Час як феномен антропологічного конституювання. Час у ситуації людської турботи. Ретенція та протенція. Темпоральність у світлі інтенціональності людської свідомості. Зв'язок основних темпоральних модальностей та руйнація лінейного уявлення про час. Аксиологізація часу. Час у контексті «оцінюючого» розуму. Сакралізація як різновид підвищення значення часу. Вічність та час. Основні позиції у погляді на співвідношення між вічністю та часом. Вічність і час у дискурсі сакралізації. Вічність і час як феномени свідомості людини та соціокультурного регулювання.

Семінарське заняття № 7: Феномен часу.

Самостійна робота: Питання про час у феноменологічному досвіді.

Тема 9. Феноменологія танатосу

Феноменологія смерті у системі танатології. Феномен смерті у контексті життєвого світу. Смерть та життя у взаємній опозиції та диспозиції. Методи окультурення смерті як трансформація з обрїю природи в обрїю культури. Методи окультурення смерті: аксиологізація, семіотизація (символізація), романтизація, етизація, естетизація, сакралізація. Образи вмирання в культурі та їх структура. Феномен дарованої смерті.. Життя та смерть у ситуації

символічного дару та обміну Смерть у тріаді реального / уявленого / символічного. Усунення смерті вічним життям (феномен безсмертя) у досвіді релігійної та світської ідеології. Смерть у системі регулюючого механізму культури: екзистенційно-персоналістичний та соціально-ідеологічний обрії рішення проблеми.

Семінарське заняття № 8: Феноменологічне осмислення образу смерті в культурі

Самостійна робота: Питання танатології у творі Г. Сковороди «Сад божественних пісень».

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб.	інд.	с. р.		л	с	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Фундаментальні засади феноменології культури												
Тема 1. Феноменологія культури як гуманітарна дисципліна	8	2	–			6	–	–	–	–	–	–
Тема 2. Ключові значення феноменології	10	2	2			6	–	–	–	–	–	–
Тема 3. Життєвий світ у феноменології культури	26	2	2			22	–	–	–	–	–	–
Разом за розділом 1	44	6	4			34	–	–	–	–	–	–
Розділ 2. Постать людини у соціокультурному середовищі												
Тема 4. Самість та культура в горизонті феноменології	13	3	2			8	–	–	–	–	–	–
Тема 5. Феноменологія тілесності	13	3	2			8	–	–	–	–	–	–
Тема 6. Феномен травми в соціокультурному бутті людини	13	3	2			8	–	–	–	–	–	–
Разом за розділом 2	39	9	6			24	–	–	–	–	–	–
Розділ 3. Культура як простір реалізації самості												
Тема 7. Феноменологія творчості	13	3	2			8	–	–	–	–	–	–
Тема 8. Феноменологія часу	11	3	2			6	–	–	–	–	–	–
Тема 9. Феноменологія танатосу	13	3	2			8	–	–	–	–	–	–
Разом за розділом 3.	37	9	6			22	–	–	–	–	–	–

Усього годин:	120	24	16			80	–	–	–	–	–	–
ІНДЗ	–	–	–			–	–	–	–	–	–	–
Усього годин:	120	24	16			80	–	–	–	–	–	–

3. СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

№№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Ключові значення феноменології у контексті осмислення культури.	2
2.	Життєвий світ у казках О. Уайльда.	2
3.	Феномен людської долі у фільмі «Мандрівка привида».	2
4.	Феноменологія тілесності.	2
5.	Феноменологія травми та травмованого індивіду.	2
6.	Феномен творчості у діалозі О.Уайльда «Занепад мистецтва брехні».	2
7.	Питання про час у феноменологічному досвіді.	2
8	Питання танатосу в культурі	2
Усього		16

4. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Феноменологія культури як гуманітарна дисципліна.	6
2.	Опрацювання категоріального апарату феноменології	6
3.	Феноменологія сприйманого світу М. Мерло-Понті.	8
4.	Концепція життєвого світу у феноменології.	6
5.	Опрацювання казок О. Уайльда в контексті феноменології життєвого світу.	8
86.	Осмислення феномену людської долі у фільмі «Мандрівка привида».	8
17.	Феноменологічне осмислення тілесності.	8
	Феноменологічне осмислення досвіду духовного травмування.	8
9.	Опрацювання діалогу О. Уайльда «Занепад мистецтва брехні» у контексті феноменології творчості.	8
10.	Питання про час у феноменологічному досвіді.	6
11.	Опрацювання твору Г. Сковороди «Сад божественних пісень».	8
	Усього	80

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Методи навчання

З метою активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів при вивченні дисципліни передбачаються такі основні види занять: лекція, семінар. 2/3 навчального часу за дисципліною відведено на самостійну роботу.

Використовуються такі методи:

пояснювально-ілюстративний - оглядова лекція,

метод проблемного викладу (проблемна лекція, розв'язання проблемних задач),

частково-пошуковий (аналіз текстів першоджерел на семінарському занятті; конспектування наукової і навчальної літератури).

Для самостійної роботи використовується також дослідницький метод:

- підготовка доповіді (з презентацією),
- накреслення структурно-логічних схем і підготовка порівняльних таблиць,
- пошук візуального матеріалу в Інтернеті за тематикою навчальної дисципліни.

Форми контролю

Фронтальне опитування на семінарському занятті.

Виконання завдань з пошуку візуального або фактичного матеріалу в аудиторії через смартфон.

Виступ із повідомленням / доповіддю на семінарському занятті (з презентацією/або без неї).

Усне опитування під час екзамену.

№ з/п	Види контролю	Методи контролю
1.	Поточний контроль	Контроль відвідування та участі в лекційних заняттях
		Оцінювання участі в семінарських заняттях
2.	Періодичний контроль	Проміжна атестація — відпрацювання пропущених занять
3.	Самостійна робота	Конспект з наступним виступом перед аудиторією та відповідями на запитання, усне повідомлення про опрацьований візуальний матеріал
4.	Підсумковий контроль	Екзамен з урахуванням суми балів, отриманих за відвідування лекцій, участь у семінарських заняттях, самостійну роботу

Поточний контроль здійснюється під час відвідування здобувачами лекцій і проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Семестровий контроль проводиться у формі екзамену за загальними для всіх студентів переліком питань. Під час семестрового контролю враховуються результати роботи за всіма формами роботи упродовж усього періоду вивчення навчальної дисципліни.

Відпрацювання пропущених занять проводить через конспектування пропущення лекційного матеріалу або співбесіду за змістом текстів, винесених для роботи на семінарське заняття.

Перезарахування результатів вивчення навчальної дисципліни в інших ВНЗ є можливим у разі її відповідності кількості кредитів і змісту даного курсу.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота									Підсумковий тест	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9		
4	4	8	8	7	7	8	6	8	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

III. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 2. Ключові значення феноменології

Семінарське заняття № 1: Ключові значення феноменології у контексті осмислення культури (2 год.)

Мета: з'ясувати категорії очевидності, життєвого світу, інтенційності та інтерсуб'єктивності; застосовувати їх у культурологічній дослідницькій практиці.

Запитання: 1. Категорія очевидності. 2. Категорія життєвого світу. 3. Категорія інтенціональності. 4. Категорія інтерсуб'єктивності.

Література:

- Гуссерль Е. Криза європейських наук і трансцендентальна феноменологія. Вступ до феноменологічної філософії // Філософська думка. – 2002. – № 3. – С. 134-149.
- Інтенціональність // <https://uk.wikipedia.org/wiki>
- Інтерсуб'єктивність // <https://uk.wikipedia.org/wiki>

●Залужна А.Є. Проблема інтерсуб'єктивності у феноменологічному дискурсі // Екзистенційні та комунікативні питання управління: матеріали Міжнародної науково-теоретичної конференції, м. Суми, 23-25 січня 2014 р. - Суми: Сумський державний університет, 2014. - Ч.1. – С. 53-56.

●Кебуладзе В.І. Феноменологія. Навчальний посібник. – К.: «ППС-2002», 2005. –120 с.

● Кошарний С. Феноменологія // Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред.. В.І. Шинкарук. – Київ : Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ. – С. 666-667.

●Крижановська Т.О. Інтерсуб'єктивність як тема феноменологічної та екзистенційної думки // Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету. – № 18.– 2013. – С. 112-115.

●Мінаков М. А. Складний горизонт досвіду і життєсвіт / Мінаков М. А. // Наукові записки / Нац. ун-т "Києво-Могилян. акад." . — К., 2005. — Т. 37 : Філософія та релігієзнавство. — С. 29-34.

●Оржеховський С. П. Методологічне тлумачення концепції життєсвіту / С. П. Оржеховський // Практична філософія. — 2010. — № 3. — С. 188-195.

●Очевидність // <https://esu.com.ua/article-77354>

●Петренко М. О. Життєвий світ як умова можливості ідентичності, справедливого та гідного буття людини / Петренко М. О. // Гілея : наук. вісник : зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, ВГО Укр. акад. Наук. — Київ, 2018. — Вип. 129 (№ 2). — С. 192-197.

●Сидоровська Є. А. "Життєвий світ" людини як чинник освоєння та конструювання соціокультурного простору: досвід опрацювання проблеми / Сидоровська Євгенія Андріївна // Міжнародний вісник. Культурологія. Філологія. Музикознавство : [зб. наук. пр.] / М-во культури України, Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв, Одеська нац. муз. акад. ім. А. В. Нежданової. — Київ, 2016. — Вип. 2 (7). — С. 46-53.

●Титаренко Т. М. Простір життєвого світу і його типи / Т. М. Титаренко // Загальна психологія : хрестоматія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [упоряд. — К., 2007. — С. 471-486.

●Феноменологія // <https://uk.wikipedia.org/wiki>.

●Фурман А.А. Іntenційність як сутнісна ознака смисложиттєвого буття особистості // Психологія і суспільство : Український теоретико-методологічний соціогуманітарний часопис . – Тернопіль:Західноєвропейський національний університет. – № 3-4 (2019).

Тема 3. Життєвий світ у горизонті феноменології культури

Семинарське заняття № 2: Життєвий світ у казках О. Уайльда (2 год.)

Мета: з'ясувати на прикладі казки методологічне значення феномену життєвого світу в осмисленні культури та застосовувати його в розумінні культурних явищ. Здійснення цієї мети передбачає осмислення феноменів духовної краси і людської долі у контексті авторської інтенції щодо утвердження цінностей справжнього життя.

Запитання: 1. Феномен духовної краси як авторська інтенція. 2. Феномен щасливої та нещасної долі. 3. Феномен протесту у казкових текстах.

Література:

●Залужна А. Життєвий світ людини як світ культури // <https://eprints.oa.edu.ua/7988/1/4.pdf>.

● Кошарний С. Феноменологія // Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред. В.І. Шинкарук. – Київ : Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ. – С. 666-667.

●Оскар Уайльд. Егоїстичний Велетень // : <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3150>

●Оскар Уайльд Соловей і троянда // <https://dobra-kazka.in.ua/kazky-za-avtoramy/uajld-oskar/solovej-i-trojanda>.

- Оскар Уайльд. Щасливий принц: // <https://www.ukrlib.com.ua/world/printitzip.php?tid=274>
- Оржеховський С. П. Методологічне тлумачення концепції життєсвіту / С. П. Оржеховський // Практична філософія. — 2010. — № 3. — С. 188-195.
- Петренко М. О. Життєвий світ як умова можливості ідентичності, справедливого та гідного буття людини / Петренко М. О. // Гілея : наук. вісник : зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, ВГО Укр. акад. наук. — Київ, 2018. — Вип. 129 (№ 2). — С. 192-197.
- Поняття життєвий світ – Людина та повсякденність // <https://subject.com.ua/philosophy/osnovi/165.html>.
- Сидоровська Є. А. "Життєвий світ" людини як чинник освоєння та конструювання соціокультурного простору: досвід опрацювання проблеми / Сидоровська Євгенія Андріївна // Міжнародний вісник. Культурологія. Філологія. Музикознавство : [зб. наук. пр.] / М-во культури України, Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв, Одес. нац. муз. акад. ім. А. В. Нежданової. — Київ, 2016. — Вип. 2 (7). — С. 46-53
- Сидоровська Є. А. Життєвий світ людини: до історії проблеми / Сидоровська Євгенія Андріївна // Мистецтвознавчі записки : [зб. наук. пр.] / М-во культури України, Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв. — Київ, 2016. — Вип. 30. — С. 156-169.
- Сухіна І. «Життєвий світ»: аксіологічна інтерпретація // Філософські обрії. — 2012. — № 28. — С. 112-123.
- Титаренко Т. М. Простір життєвого світу і його типи / Т. М. Титаренко // Загальна психологія : хрестоматія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [упоряд. — К., 2007. — С. 471-486.
- Феноменологія // <https://uk.wikipedia.org/wiki>.
- Щасливий принц та інші казки // <https://uk.wikipedia.org/wiki>.

Тема 4. Самість та культура в горизонті феноменології
Семінарське заняття № 3: Феномен людської долі у фільмі « Мандрівка привиду»
(2 год.)

Мета: з'ясувати феноменологічне ставлення до людської долі у контексті візуальної культури на прикладі запропонованої кіно-презентації. Здійснення цієї мети передбачає осмислення феномену долі на перехресті різноманітних екзистенціалів, з яких провідне значення відводиться феномену випробуванню, навколо якого зосереджені інші феномени.

Запитання: 1. Питання про долю та про її вільний вибір. 2. Феномен випробування як шлях до долі. 3. Феномен іншого в боротьбі за долю. 4. Феномен часу в смисловому просторі долі.

Література:

- Кирилова О. О. Вступ до танатології кіно / Кирилова О. О. // Магістеріум / Нац. ун-т "Києво-Могилян. акад." — Київ, 2015. — Вип. 59 : Культурологія. — С. 51-56.
- Кошарний С. Феноменологія // Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред.. В.І. Шинкарук. — Київ : Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ. — С. 666-667.
- Ліфінцева Г. О. Інший в контексті сучасного філософського бачення / Галина Олексіївна Ліфінцева // Вісн. держ. акад. кер. кадрів культури і мистецтва — 2012. — № 3. — С. 98-102
- Сафонік Л. М. Інший як умова витворення сенсу життя людини у філософії ХХ сторіччя / Л. М. Сафонік // Практична філософія. — 2013. — № 2. — С. 181-190.
- Феноменологія // <https://uk.wikipedia.org/wiki>.
- Фільм Джеймса Оксфорда. «Мандрівка привиду» // <https://filmix.co/uzhasu/12753-puteshestvie-prizraka-ghost-voyage-2008.html>
- Шевченко З. В. Свобода здобуття самості у комунікації з Іншим у філософії Карла

Ясперса / Шевченко З. В. // Гілея : наук. вісник : зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, ВГО Укр. акад. наук. — Київ, 2018. — Вип. 136 (№ 9). — С. 147-151.

●Шолухо Н. Є. Інший як джерело майбутнього: етика відповідальності – основа концепції культури повсякденності Емануеля Левінаса / Н. Є. Шолухо // Культура України : зб. наук. пр. / М-во культури і туризму України, Харк. держ. акад. культури,. — Х., 2010. — Вип. 29. — С. 76-86.

Тема 5. Феноменологія тілесності **Семінарське заняття № 4: Феноменологія тілесності (2 год.)**

Мета: з'ясувати феноменологічний підхід у розуміння тілесності з перспективою його застосування у дослідженні культури.

Запитання: 1.Феноменологічне розуміння тілесності. 2. Тіло як чинник ідентичності та орієнтування у світі. 3.Тіло як простір соціо-культурної інформації.

Література:

● Андрос Є. І. Людське єство та світ людини: від обмеження негативного до створення передумов ствердження позитивного / Є. І. Андрос // Практична філософія. — 2009. — № 2. — С. 3-15.

● Козачинська В. В. Експлікації самості: "розмикання" виміру Я / Козачинська В. В. // Гілея : наук. вісник : зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, ВГО Укр. акад. наук . — Київ, 2016. — Вип. 109 (№6). — С. 139-143.

● Компанієць Ю.А. Феномен тілесності в сучасному філософсько-культурологічному дискурсі // <https://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2008-05/08kyapcd.pdf>.

● Кошарний С. Феноменологія // Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред.. В.І. Шинкарук. – Київ : Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ. – С. 666-667.

● Мерло Понті М. Феноменологія сприйняття / Пер. з фр. – К.: Укр. центр духовної культури, 2001. – 552 с. Ч.1.

● Осипов А. О. Тілесність та символічний характер духовності // <https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/naukpraci/sociology/2012/184-172-31.pdf>.

● Що таке ідентичність? // https://www.citizen.in.ua/photos/topic/f/20190822_135133_%D0%A2%D0%B5%D0%BC%D0%B0%201..pdf

● Феноменологія // <https://uk.wikipedia.org/wiki>

Тема 6. Феномен травми в соціокультурному бутті людини **Семінарське заняття № 5: Феноменологія травми та травмованого індивіду (2 год.)**

Мета: з'ясувати феноменологічне ставлення до духовної травми та застосовувати його в осмисленні аналогічних явищ у культурі. Здійснення цієї мети передбачає розв'язання наступних завдань: 1) з'ясувати феномен травми як стимулу до духовної творчості, 2) проаналізувати стан свідомості травмованої особистості, 3) дати характеристику аксіосфери та семіосфери даного кіно-сюжету.

Запитання: 1. Феноменологія травмованого суб'єкту як проблема. 2. Основні чинники мотивації травми. 3. Людина перед викликом травми. 4. Травма як чинник конституювання суб'єкта та культури.

Література:

● Андрос Є. І. Людське єство та світ людини: від обмеження негативного до створення

передумов ствердження позитивного / Є. І. Андрос // Практична філософія. — 2009. — № 2. — С. 3-15.

• Василенко В. Збираючи уламки досвіду: теоретична (ре)концептуалізація травми / Вадим Василенко // Слово і Час. — 2018. — № 11. — С. 109-122.

• Кошарний С. Феноменологія // Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред.. В.І. Шинкарук. — Київ : Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ. — С. 666-667.

• Мінаков М. А. Складний горизонт досвіду і життєсвіт / Мінаков М. А. // Наукові записки / Нац. ун-т "Києво-Могилян. акад." . — К., 2005. — Т. 37: Філософія та релігієзнавство. — С. 29-34.

• Петренко М. О. Життєвий світ як умова можливості ідентичності, справедливого та гідного буття людини / Петренко М. О. // Гілея : наук. вісник : зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, ВГО Укр. акад. Наук. — Київ, 2018. — Вип. 129 (№ 2). — С. 192-197.

• Пушонкова О.А. Сенси культури і моделі ідентичності в дискурсі травми // <http://eprints.cdu.edu.ua/329/1/N210p005-011.pdf>

• Сафонік Л. М. Інший як умова витворення сенсу життя людини у філософії ХХ сторіччя / Л. М. Сафонік // Практична філософія. — 2013. — № 2. — С. 181-190.

• Травма як досвід // <https://zbruc.eu/node/113136>.

• Феноменологія // <https://uk.wikipedia.org/wiki>.

• Філософія війни. Як спільна травма «зшиває» країну та вплив досвіду смерті на українців // <http://www.mukachevo.net/ua/news/view/4016016>.

• Ходус О. "Приватне Я" в ситуації "зникнення" Іншого: парадокс надлишковості / Олена Ходус // Грані. — 2019. — Т. 22, № 11. — С. 15-24.

• Чамата П. Р. Зміст і основні форми прояву самосвідомості / П. Р. Чамата // Загальна психологія : хрестоматія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [упоряд.: О. В. Скрипченко та ін.]. — К., 2007. — С. 33-38.

• Шолуха Н. Є. Інший як джерело майбутнього: етика відповідальності – основа концепції культури повсякденності Емануеля Левінаса / Н. Є. Шолуха // Культура України : зб. наук. пр. / М-во культури і туризму України, Харк. держ. акад. культури,. — Х., 2010. — Вип. 29. — С. 76-86.

Тема 7. Феноменологія творчості

Семінарське заняття № 6: Феномен творчості у діалозі О.Уайльда «Занепад мистецтва брехні» (2 год.)

Мета: з'ясувати феномен творчості на прикладі дискусії у запропонованому діалозі. Здійснення цієї мети передбачає розв'язання завдань у з'ясуванні феномену творчості у мистецтві та його тематизації стосовно природи та життя, а також погляду на ідеальний проект мистецтва.

Запитання: 1. Феномен творчості. 2. Тематизація у мистецтві ставлення до природи. 3. Тематизація у мистецтві ставлення до життя. 4. Тематизація «справжнього» мистецтва.

Література:

• Відгуки про книгу «Занепад мистецтва брехні» // : <https://jak.koshachek.com/articles/vidguki-pro-knigu-zanepad-mistectva-brejni.html>.

• Занепад мистецтва брехні // <https://uk.wikipedia.org/wiki>.

• Кебуладзе В.І. Феноменологія. Навчальний посібник. — К.: «ППС-2002», 2005. —120 с.

• Кошарний С. Феноменологія // Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред.. В.І. Шинкарук. — Київ : Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ. — С. 666-667.

• Оскар Вайльд. Занепад мистецтва брехні // Золота пектораль: Літературно-мистецький

та громадсько-публістичний журнал. – 3(20) – 2012.

● Творчість // Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред.. В.І. Шинкарук. – Київ : Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ. – С. 630.

● Творчість // <https://uk.wikipedia.org/wiki>

● Феноменологія // <https://uk.wikipedia.org/wiki>

● Шейко В.М., Богуцький Ю.П., Германова де Діас Е.В. Культурологія: навч. посібник / В.М. Шейко, Ю.П. Богуцький, Е.В. Германова. – К.: Знання, 2012. – 494 с.

Тема 8. Феноменологія часу **Семінарське заняття № 7: Феномен часу (2 год.)**

Мета: з'ясувати досвід феноменологічного осмислення часу та застосовувати отриманні знання у дослідженні питань темпоральності в культурі.

Здійснення цієї мети передбачає розв'язання завдань у з'ясуванні феномену часу в ціннісному його аспекті стосовно до людського життя.

Запитання: 1. Феномен часу у контексті життєвого світу. 2. Час як феномен конститування. 3. Цінність часу.

Література:

● Данилюк І. Ставлення до часу як ознака «простоти чи складності» культури / Іван Данилюк // Соц. Психологія. — 2012. — № ½. — С. 54-62.

● Кебуладзе В.І. Феноменологія. Навчальний посібник. — К.: «ППС-2002», 2005. —120 с.

● Кошарний С. Феномен // Філософський енциклопедичний словник / Гол. 16н.16.. В.І. Шинкарук. – Київ : Інститут філософії 16н... Г.С. Сковороди НАНУ. – С. 665-666.

● Кошарний С. Феноменологія // Філософський енциклопедичний словник / Гол. 16н.16.. В.І. Шинкарук. – Київ : Інститут філософії 16н... Г.С. Сковороди НАНУ. – С. 666-667.

● Куриленко І. А. Деструкція концепту часу / І. А. Куриленко // Культура України. Серія: Культурологія : зб. наук. праць. — Харків, 2016. — Вип. 52. — С. 66-73.

● Мерло Понті М. Феноменологія сприйняття / Пер. з фр. – К.: Укр. центр духовної культури, 2001. – 552 с. Ч.3.П.

● Мінаков М. А. Складний горизонт досвіду і життєсвіт / Мінаков М. А. // Наукові записки / Нац. ун-т «Києво-Могилян. академії». — К., 2005. — Т. 37 : Філософія та релігієзнавство. — С. 29-34.

● Протас М. Проблема часу в мистецтві як наукова актуальність / Марина Протас // Художня культура. Актуальні проблеми : наук. вісн. / Акад. наук України, Ін-т проблем сучас. 16н.16ець. ; [редкол.: О. Федорук та ін.]. — К., 2006. — Вип. 3. — С. 35-46.

● Сенека Луцій Анней. Моральні листи до Луцилія // <https://www.yakaboo.ua/ua/moral-ni-listi-do-lucilija-2261435.html>.

● Феномен // <https://uk.wikipedia.org/wiki>

● Феноменологія // <https://uk.wikipedia.org/wiki>

Тема 9. Феноменологія танатосу **Семінарське заняття № 8: Питання танатосу в культурі (2 год.)**

Мета: з'ясувати характер феноменологічного дослідження образу смерті в культурних артефактах та застосовувати його в культурологічному ставленні до танатології. Здійснення цієї мети передбачає розв'язання наступних завдань: 1) визначити специфіку

феноменологічного ставлення до питань танатосу, 2) проаналізувати проекцію в окремих текстах уявлень про гідну та негідну смерть, 3) з'ясувати значення феномену смерті у контексті регулюючого механізму культури.

Запитання: 1. Смерть як феноменологічна проблема. 2. Образи гідної та ганебної смерті в культурі (на матеріалах «Пісні про Роланда та казок О. Уайльда «Щасливий принц» так «Соловей і троянда»). 3. Феномен смерті у контексті регулюючого механізму культури.

Література:

- Залужна А. Життєвий світ людини як світ культури // <https://eprints.oa.edu.ua/7988/1/4.pdf>
- Кебуладзе В.І. Феноменологія. Навчальний посібник. — К.: «ППС-2002», 2005. — 120 с.
- Кирилова О. О. Вступ до танатології кіно / Кирилова О. О. // Магістеріум / Нац. ун-т "Києво-Могилян. акад." — Київ, 2015. — Вип. 59 : Культурологія. — С. 51-56.
- Кошарний С. Феномен // Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред.. В.І. Шинкарук. — Київ : Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ. — С. 665-666.
- Кошарний С. Феноменологія // Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред.. В.І. Шинкарук. — Київ : Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ. — С. 666-667.
- Мінаков М. А. Складний горизонт досвіду і життєсвіт / Мінаков М. А. // Наукові записки / Нац. ун-т "Києво-Могилян. акад." . — К., 2005. — Т. 37 : Філософія та релігієзнавство. — С. 29-34.
- Оскар Уайльд Соловей і троянда // <https://dobra-kazka.in.ua/kazky-za-avtoramy/uajld-oskar/solovej-i-trojanda>.
- Оскар Уайльд. Щасливий принц // <https://www.ukrlib.com.ua/world/printitzip.php?tid=274>
- Оржеховський С. П. Методологічне тлумачення концепції життєсвіту / С. П. Оржеховський // Практична філософія. — 2010. — № 3. — С. 188-195.
- Петренко М. О. Життєвий світ як умова можливості ідентичності, справедливого та гідного буття людини / Петренко М. О. // Гілея : наук. вісник : зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, ВГО Укр. акад. Наук. — Київ, 2018. — Вип. 129 (№ 2). — С. 192-197.
- Пісня про Роланда: Давньофранцузький епос / Пер. з франц. Вадим Пащенко, Нінель Пащенко; Гол. ред. Светлана Головкич. — К. : Либідь, 2003. — 192 с. Розд. 168-176, 203-218, 288-289.
- Поняття життєвий світ — Людина та повсякденність / <https://subject.com.ua/philosophy/osnovi/165.html>
- Пролєєв С. Якою є природа героїзму / <https://forbes.ua/news/yakoyu-e-priroda-geroizmu-22032022-6372>.
- Сковорода Г. С. Сад божественних пісень, що проріс із зерен священного писання / пер. М. Кашуби, В. Шевчука // Григорій Сковорода. Твори: В 2 т. — Т.1. — К.: Обереги, 1994. — С. 49-81.
- Смерть — як філософська проблема / <https://referatss.com.ua/work/smert-jak-filosofska-problema>
- Сухіна І. «Життєвий світ»: аксіологічна інтерпретація // Філософські обрії. — 2012. — № 28. — С. 112-123.
- Титаренко Т. М. Простір життєвого світу і його типи / Т. М. Титаренко // Загальна психологія : хрестоматія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [упоряд. — К., 2007. — С. 471-486.
- Феномен // <https://uk.wikipedia.org/wiki>
- Феноменологія // <https://uk.wikipedia.org/wiki>
- Філософські підходи у розгляді питання «людина і смерть» // <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/philosophy/12757>

2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота – це різноманітні види індивідуальної і колективної діяльності здобувачів вищої освіти, які здійснюються в позааудиторний час за завданнями викладача та під його керівництвом, але без його безпосередньої участі. Основними видами самостійної роботи під час вивчення дисципліни «Феноменологія культури» є:

1. робота з конспектами навчального матеріалу;
2. підготовка до практичних або семінарських занять;
3. написання есе, рефератів, доповідей;
4. вивчення обов'язкової та додаткової літератури;
5. підготовка презентацій;
6. самостійне опрацювання окремих питань з курсу;
7. підготовка до форм поточного та підсумкового видів контролю тощо.

У науково-дослідному аспекті реалізації інтелектуального та творчого потенціалу здобувача вищої освіти основними видами самостійної роботи є:

8. виконання навчальних індивідуально-дослідних завдань;
9. участь у науково-педагогічних студентських конференціях, семінарах, конкурсах;
10. участь у студентських наукових товариствах (гуртках) тощо;
11. написання курсових, дипломних та магістерських робіт

(для випускових кафедр) тощо.

У відповідності до структури навчальної дисципліни кожна тема змістового розділу включає у себе самостійне вивчення матеріалу. Останнє націлене на розвиток у здобувачів вищої освіти самостійності у пізнавальній діяльності, оволодінні знаннями, застосуванні отриманих знань не тільки у навчанні, а й у подальшій професійній діяльності.

Форми виконання самостійної роботи:

- Презентація – від 10 слайдів (текстового та ілюстративного матеріалу);
- Питальник – від 10 питань;
- Тести від 10 питань (питання та 3-4 варіанти відповіді, останній рядок ключі – правильні варіанти відповідей);
- 1 7
- Реферат – 10-15 сторінок (титульний аркуш, актуальність теми, виклад основного матеріалу з посиланнями, висновки, список літератури, оформлений за [ДСТУ 8302:2015](#));
- Есе – від 3 сторінок (невеликий за обсягом прозовий **твір**, що має довільну композицію і висловлює індивідуальні думки та враження з конкретного приводу чи питання);
- Ілюстрації – від 10 ілюстрацій з відповідною характеристикою зображення – інформація включає коротке повідомлення щодо зображення, персоналії, об'єкту, року тощо;
- Огляд літератури – 2-3 статті або 1 монографія, яка відповідає тематиці (автор статті, назва, бібліографічні посилання за [ДСТУ 8302:2015](#), короткий опис – актуальність, виклад основного матеріалу, висновки).
- Інтерв'ю (виконується в парі бали зараховуються усім учасникам). За відповідною темою чи питанням до теми створюється короткий відео-ролик, бесіда кореспондента (інтерв'юера) з іншою особою, яка дає короткі, ємні відповіді на поставлені питання (до 10 питань).
- Відео-ролик до авторського блогу, в якому міститься повідомлення щодо теми чи питання до теми, огляду рекомендованої літератури до теми. Ролик може містити елементи запропонованих варіантів виконання самостійної роботи.

- Інший варіант виконання самостійної роботи (попередньо узгоджений з викладачем).

Тема 1. Феноменологія культури як гуманітарна дисципліна (6 год.)

Мета: з'ясувати специфіку феноменологічного осмислення культури з можливістю застосування її у дослідженні багатоманітних культурних явищ.

Запитання: 1. Предмет феноменології. 2. Трансценденталізм як методологічний принцип феноменології. 3. Культура в горизонті феноменологічного осмислення. 4. Феноменологія, апологетика та критика.

Література:

- Аксіологія (філософська теорія цінностей): Лекція // https://msn.khmn.edu.ua/pluginfile.php/293132/mod_resource/content.pdf
- Гуссерль Е. Криза європейських наук і трансцендентальна феноменологія. Вступ до феноменологічної філософії // *Філософська думка*. – 2002. – № 3. – С. 134-149.
- Кебуладзе В.І. Феноменологія. Навчальний посібник. К.: «ППС-2002», 2005. –120 с.
- Кошарний С. Феномен // *Філософський енциклопедичний словник* / Гол. ред.. В.І. Шинкарук. – Київ : Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ. – С. 665-666.
- Кошарний С. Феноменологія // *Філософський енциклопедичний словник* / Гол. ред. В.І. Шинкарук. – Київ : Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ. – С. 666-667.
- Підлісний М.М. Принципи аксіології та шляхи вирішення: Монографія. – Дніпро : Видавець Біла К.О., 2020. – 164 с. // <https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/4207.pdf>
- Феномен // <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
- Феноменологія // <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
- Феноменологія Гуссерля // <https://studfile.net/preview/5775199/page:19>.

Тема 2. Опрацювання категоріального апарату феноменології (6 год.)

Мета: з'ясувати категорій очевидності, життєвого світу, інтенційності та інтерсуб'єктивності; застосовувати їх у культурологічній дослідницькій практиці.

Запитання: 1. Категорія очевидності. 2. Категорія життєвого світу. 3. Категорія інтенціональності. 4. Категорія інтерсуб'єктивності.

Література:

- Гуссерль Е. Криза європейських наук і трансцендентальна феноменологія. Вступ до феноменологічної філософії // *Філософська думка*. – 2002. – № 3. – С. 134-149.
- Інтенціональність // <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
- Інтерсуб'єктивність // <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
- Залужна А. Життєвий світ людини як світ культури // <https://eprints.oa.edu.ua/7988/1/4.pdf>
- Залужна А.Є. Проблема інтерсуб'єктивності у феноменологічному дискурсі // *Екзистенційні та комунікативні питання управління: матеріали Міжнародної науково-теоретичної конференції, м. Суми, 23-25 січня 2014 р.* – Суми: Сумський державний університет, 2014. - Ч.1. – С. 53-56.
- Кебуладзе В.І. Феноменологія. Навчальний посібник. – К.: «ППС-2002», 2005. –120 с.
- Кошарний С. Феноменологія // *Філософський енциклопедичний словник* / Гол. ред. В.І. Шинкарук. – Київ : Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ. – С. 666-667.

- Крижановська Т.О. Інтерсуб'єктивність як тема феноменологічної та екзистенційної думки // Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету. – № 18.– 2013. – С. 112-115.
- Мінаков М. А. Складний горизонт досвіду і життєсвіт / Мінаков М. А. // Наукові записки / Нац. ун-т "Києво-Могилян. акад." . — К., 2005. — Т. 37 : Філософія та релігієзнавство. — С. 29-34.
- Оржеховський С. П. Методологічне тлумачення концепції життєсвіту / С. П. Оржеховський // Практична філософія. — 2010. — № 3. — С. 188-195.
- Очевидність // <https://esu.com.ua/article-77354>
- Петренко М. О. Життєвий світ як умова можливості ідентичності, справедливого та гідного буття людини / Петренко М. О. // Гілея : наук. вісник : зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, ВГО Укр. акад. Наук. — Київ, 2018. — Вип. 129 (№ 2). — С. 192-197.
- Сидоровська Є. А. "Життєвий світ" людини як чинник освоєння та конструювання соціокультурного простору: досвід опрацювання проблеми / Сидоровська Євгенія Андріївна // Міжнародний вісник. Культурологія. Філологія. Музикознавство : [зб. наук. пр.] / М-во культури України, Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв, Одеська нац. муз. акад. ім. А. В. Нежданової. — Київ, 2016. — Вип. 2 (7). — С. 46-53.
- Сухіна І. «Життєвий світ»: аксіологічна інтерпретація // Філософські обрії. – 2012. – № 28. – С. 112-123.
- Титаренко Т. М. Простір життєвого світу і його типи / Т. М. Титаренко // Загальна психологія : хрестоматія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [упоряд. — К., 2007. — С. 471-486.
- Феноменологія // <https://uk.wikipedia.org/wiki>
- Фурман А.А. Іntenційність як сутнісна ознака смисложиттєвого буття особистості // Психологія і суспільство : Український теоретико-методологічний соціогуманітарний часопис . – Тернопіль:Західноєвропейський національний університет. – № 3-4 (2019).

Тема 3. Феноменологія сприйманого світу М. Мерло-Понті (8 год.)

Мета: з'ясувати ключові категорії очевидності, життєвого світу та інтерсуб'єктивності у феноменології М. Мерло-Понті з можливістю їх застосування у дослідженні культури.

Запитання: 1. Феномен чуттєвості. 2. Феномен простору. 3. Феномен речі та природного світу. 4. Феномен людського світу.

Література

- Залужна А. Життєвий світ людини як світ культури // <https://eprints.oa.edu.ua/7988/1/4.pdf>
- Іванчук А. Феноменологічна концепція «тіла» у творчості М. Мерло-Понті // <http://kaf-filosofii.dsru.edu.ua/article/view/132106>.
- Кебуладзе В.І. Феноменологія. Навчальний посібник. — К.: «ППС-2002», 2005. 120 с.
- Кошарний С.Феномен // Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред.. В.І. Шинкарук. – Київ : Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ. – С. 665-666.
- Кошарний С. Феноменологія // Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред. В.І. Шинкарук. – Київ : Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ. – С. 666-667.
- Ліфінцева Г. О. Інший в контексті сучасного філософського бачення / Галина Олексіївна Ліфінцева // Вісн. держ. акад. кер. кадрів культури і мистец. — 2012. — № 3. — С. 98-102.

- Мерло Понті М. Феноменологія сприйняття / Пер. з фр. – К.: Укр. центр духовної культури, 2001. – 552 с. Ч.1, Ч.3.П.
- Мінаков М. А. Складний горизонт досвіду і життєсвіт / Мінаков М. А. // Наукові записки / Нац. ун-т "Києво-Могилян. акад." . — К., 2005. — Т. 37: Філософія та релігієзнавство. — С. 29-34.
- Оржеховський С. П. Методологічне тлумачення концепції життєсвіту / С. П. Оржеховський // Практична філософія. — 2010. — № 3. — С. 188-195.
- Сафонік Л. М. Інший як умова витворення сенсу життя людини у філософії ХХ сторіччя / Л. М. Сафонік // Практична філософія. — 2013. — № 2. — С. 181-190.
- Сидоровська Є. А. "Життєвий світ" людини як чинник освоєння та конструювання соціокультурного простору: досвід опрацювання проблеми / Сидоровська Євгенія Андріївна // Міжнародний вісник. Культурологія. Філологія. Музикознавство : [зб. наук. пр.] / М-во культури України, Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв, Одеська нац. муз. акад. ім. А. В. Нежданової. — Київ, 2016. — Вип. 2 (7). — С. 46-53
- Титаренко Т. М. Простір життєвого світу і його типи / Т. М. Титаренко // Загальна психологія : хрестоматія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [упоряд. — К., 2007. — С. 471-486.
- Феномен // <https://uk.wikipedia.org/wiki>
- Феноменологія // <https://uk.wikipedia.org/wiki>
- Феноменологія Гуссерля // <https://studfile.net/preview/5775199/page:19>

Тема 4. Концепція життєвого світу у феноменології (6 год.)

Мета: з'ясувати погляд на життєвий світ як на фундаментальний принцип феноменологічного розуміння культури.

Запитання: 1. Поняття, та структура та регіони життєвого світу. 2. Регіони життєвого світу. 3. Життєвий світ як фундамент осмислення культури.

Література

- Залужна А. Життєвий світ людини як світ культури // <https://eprints.oa.edu.ua/7988/1/4.pdf>.
- Кошарний С. Феноменологія // Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред. В.І. Шинкарук. – Київ : Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ. – С. 666-667
- Оржеховський С. П. Методологічне тлумачення концепції життєсвіту / С. П. Оржеховський // Практична філософія. — 2010. — № 3. — С. 188-195.
- Петренко М. О. Життєвий світ як умова можливості ідентичності, справедливого та гідного буття людини / Петренко М. О. // Гілея : наук. вісник : зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, ВГО Укр. акад. Наук. — Київ, 2018. — Вип. 129 (№ 2). — С. 192-197.
- Поняття життєвий світ – Людина та повсякденність // <https://subject.com.ua/philosophy/osnovi/165.html>
- Сидоровська Є. А. "Життєвий світ" людини як чинник освоєння та конструювання соціокультурного простору: досвід опрацювання проблеми / Сидоровська Євгенія Андріївна // Міжнародний вісник. Культурологія. Філологія. Музикознавство : [зб. наук. пр.] / М-во культури України, Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв, Одеська нац. муз. акад. ім. А. В. Нежданової. — Київ, 2016. — Вип. 2 (7). — С. 46-53.
- Сидоровська Є. А. Життєвий світ людини: до історії проблеми / Сидоровська Євгенія Андріївна // Мистецтвознавчі записки : [зб. наук. пр.] / М-во культури України, Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв. — Київ, 2016. — Вип. 30. — С. 156-169.
- Сухіна І. «Життєвий світ»: аксіологічна інтерпретація // Філософські обрії. – 2012. –

№ 28. – С. 112-123.

●Титаренко Т. М. Простір життєвого світу і його типи / Т. М. Титаренко // Загальна психологія : хрестоматія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [упоряд. — К., 2007. — С. 471-486.

●Феноменологія // <https://uk.wikipedia.org/wiki>

Тема 5. Опрацювання казок О. Уайльда в контексті феноменології життєвого світу (8 год.)

Мета: з'ясувати на прикладі казки методологічне значення феномену життєвого світу в осмисленні культури та застосовувати його в дослідженні культурних явищ.

Запитання: 1. Феномен духовної краси як авторська інтенція. 2. Феномен щасливої та нещасної долі. 3. Феномен протесту у казкових текстах.

Література

●Залужна А. Життєвий світ людини як світ культури // <https://eprints.oa.edu.ua/7988/1/4.pdf>

● Кошарний С. Феноменологія // Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред. В.І. Шинкарук. – Київ : Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ. – С. 666-667

●Оскар Уайльд. Егоїстичний Велетень: // <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3150>

●Оскар Уайльд Солловей і троянда : <https://dobra-kazka.in.ua/kazky-za-avtoramy/uajld-oskar/solovej-i-trojanda>.

●Оскар Уайльд. Щасливий принц // : <https://www.ukrlib.com.ua/world/printitzip.php?tid=274>

●Оржеховський С. П. Методологічне тлумачення концепції життєсвіту / С. П. Оржеховський // Практична філософія. — 2010. — № 3. — С. 188-195.

● Петренко М. О. Життєвий світ як умова можливості ідентичності, справедливого та гідного буття людини / Петренко М. О. // Гілея : наук. вісник : зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, ВГО Укр. акад. Наук. — Київ, 2018. — Вип. 129 (№ 2). — С. 192-197.

●Поняття життєвий світ – Людина та повсякденність <https://subject.com.ua/philosophy/osnovi/165.html>

●Сидоровська Є. А. "Життєвий світ" людини як чинник освоєння та конструювання соціокультурного простору: досвід опрацювання проблеми / Сидоровська Євгенія Андріївна // Міжнародний вісник. Культурологія. Філологія. Музикознавство : [зб. наук. пр.] / М-во культури України, Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв, Одеська нац. муз. акад. ім. А. В. Нежданової. — Київ, 2016. — Вип. 2 (7). — С. 46-53.

●Сидоровська Є. А. Життєвий світ людини: до історії проблеми / Сидоровська Євгенія Андріївна // Мистецтвознавчі записки : [зб. наук. пр.] / М-во культури України, Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв. — Київ, 2016. — Вип. 30. — С. 156-169.

●Сухіна І. «Життєвий світ»: аксіологічна інтерпретація // Філософські обрії. – 2012. – № 28. – С. 112-123.

●Титаренко Т. М. Простір життєвого світу і його типи / Т. М. Титаренко // Загальна психологія : хрестоматія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [упоряд. — К., 2007. — С. 471-486.

●Феноменологія // <https://uk.wikipedia.org/wiki>.

● Щасливий принц та інші казки // <https://uk.wikipedia.org/wiki>

Тема 6. Осмислення феномену людської долі у фільмі «Мандрівка привиду» (8 год.)

Мета: з'ясувати феноменологічне ставлення до людської долі у контексті візуальної культури на прикладі запропонованої кіно-презентації.

Запитання: 1 Питання про долю та про її вільний вибір. 2. Феномен випробування як шлях до долі. 3. Феномен Іншого в боротьбі за долю. 4. Феномен часу в смислового просторі долі.

Література

- Кирилова О. О. Вступ до танатології кіно / Кирилова О. О. // Магістеріум / Нац. ун-т "Києво-Могилян. акад." — Київ, 2015. — Вип. 59 : Культурологія. — С. 51-56.
- Кошарний С. Феноменологія // Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред. В.І. Шинкарук. — Київ : Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ. — С. 666-667.
- Ліфінцева Г. О. Інший в контексті сучасного філософського бачення / Галина Олексіївна Ліфінцева // Вісн. держ. акад. кер. кадрів культури і мистец. — 2012. — № 3. — С. 98-102
- Сафонік Л. М. Інший як умова витворення сенсу життя людини у філософії ХХ сторіччя / Л. М. Сафонік // Практична філософія. — 2013. — № 2. — С. 181-190.
- Феноменологія // <https://uk.wikipedia.org/wiki>.
- Фільм Джеймса Оксфорда. «Мандрівка привиду» // <https://ua.kinorium.com/433388/>
- Шевченко З. В. Свобода здобуття самості у комунікації з Іншим у філософії Карла Ясперса / Шевченко З. В. // Гілея : наук. вісник : зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, ВГО Укр. акад. наук. — Київ, 2018. — Вип. 136 (№ 9). — С. 147-151.
- Шолуха Н. Є. Інший як джерело майбутнього: етика відповідальності - основа концепції культури повсякденності Еманюеля Левінаса / Н. Є. Шолуха // Культура України : зб. наук. пр. / М-во культури і туризму України, Харк. держ. акад. культури,. — Х., 2010. — Вип. 29. — С. 76-86.

Тема 7. Феноменологія тілесності (8 год.)

Мета: з'ясувати феноменологічний підхід у розуміння тілесності з перспективою його застосування у дослідженні культури.

Запитання: 1. Феноменологічне розуміння тілесності. 2. Тіло як чинник ідентичності та орієнтування у світі. 3. Тіло як простір соціокультурної інформації.

Література:

- Андрос Є. І. Людське єство та світ людини: від обмеження негативного до створення передумов ствердження позитивного / Є. І. Андрос // Практична філософія. — 2009. — № 2. — С. 3-15.
- Козачинська В. В. Експлікації самості: "розмикання" виміру Я / Козачинська В. В. // Гілея : наук. вісник : зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, ВГО Укр. акад. наук . — Київ, 2016. — Вип. 109 (№6). — С. 139-143.
- Компанієць Ю.А. Феномен тілесності в сучасному філософсько-культурологічному дискурсі // <https://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2008-05/08kuapcd.pdf>
- Кошарний С. Феноменологія // Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред. В.І. Шинкарук. — Київ : Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ. — С. 666-667.
- Мерло Понті М. Феноменологія сприйняття / Пер. з фр. — К.: Укр. центр духовної культури, 2001. — 552 с. Ч.1.
- Осипов А. О. Тілесність та символічний характер духовності // <https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/naukpraci/sociology/2012/184-172-31.pdf>
- Що таке ідентичність? //

https://www.citizen.in.ua/photos/topic/f/20190822_135133_%D0%A2%D0%B5%D0%BC%D0%B0%201..pdf.

- Феноменологія // <https://uk.wikipedia.org/wiki>

Тема 8. Феноменологічне осмислення досвіду духовного травмування

Мета: з'ясувати феноменологічне ставлення до духовної травми та застосовувати його в осмисленні аналогічних явищ у культурі.

Запитання: 1. Феноменологія травмованого суб'єкту як проблема. 2. Основні чинники мотивації травми. 3. Людина перед викликом травми. 4. Травма як чинник конституювання суб'єкта та культури.

Література

- Андрос Є. І. Людське єство та світ людини: від обмеження негативного до створення передумов ствердження позитивного / Є. І. Андрос // Практична філософія. — 2009. — № 2. — С. 3-15.

- Василенко В. Збираючи уламки досвіду: теоретична (ре)концептуалізація травми / Вадим Василенко // Слово і Час. — 2018. — № 11. — С. 109-122.

- Кошарний С. Феноменологія // Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред.. В.І. Шинкарук. — Київ : Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ. — С. 666-667.

- Мінаков М. А. Складний горизонт досвіду і життєсвіт / Мінаков М. А. // Наукові записки / Нац. ун-т "Києво-Могилян. акад." . — К., 2005. — Т. 37: Філософія та релігієзнавство. — С. 29-34.

- Петренко М. О. Життєвий світ як умова можливості ідентичності, справедливого та гідного буття людини / Петренко М. О. // Гілея : наук. вісник : зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, ВГО Укр. акад. Наук. — Київ, 2018. — Вип. 129 (№ 2). — С. 192-197.

- Пушонкова О.А. Сенси культури і моделі ідентичності в дискурсі травми // <http://eprints.cdu.edu.ua/329/1/N210p005-011.pdf>

- Сафонік Л. М. Інший як умова витворення сенсу життя людини у філософії ХХ сторіччя / Л. М. Сафонік // Практична філософія. — 2013. — № 2. — С. 181-190.

- Травма як досвід // <https://zbruc.eu/node/113136>

- Феноменологія // <https://uk.wikipedia.org/wiki>

- Філософія війни. Як спільна травма «зшиває» країну та вплив досвіду смерті на українців // <http://www.mukachevo.net/ua/news/view/4016016>

- Ходус О. "Приватне Я" в ситуації "зникнення" Іншого: парадокс надлишковості / Олена Ходус // Грані. — 2019. — Т. 22, № 11. — С. 15-24.

- Чамата П. Р. Зміст і основні форми прояву самосвідомості / П. Р. Чамата // Загальна психологія : хрестоматія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [упоряд.: О. В. Скрипченко та ін.]. — К., 2007. — С. 33-38.

- Шолуха Н. Є. Інший як джерело майбутнього: етика відповідальності - основа концепції культури повсякденності Емануеля Левінаса / Н. Є. Шолуха // Культура України : зб. наук. пр. / М-во культури і туризму України, Харк. держ. акад. культури,. — Х., 2010. — Вип. 29. — С. 76-86.

Тема 9. Опрацювання діалогу О. Уайльда «Занепад брехні» у контексті феноменології творчості (8 год.)

Мета: з'ясувати феномен творчості на прикладі дискусії у запропонованому діалозі та використовувати отримане розуміння у дослідженні даного явища.

Запитання: 1. Феномен творчості. 2. Тематизація у мистецтві ставлення до природи. 3. Тематизація у мистецтві ставлення до життя. 4. Тематизація «справжнього» мистецтва.

Література

- Відгуки про книгу «Занепад мистецтва брехні» // : <https://jak.koshachek.com/articles/vidguki-pro-knigu-zanepad-mistectva-brejni.html>
- Занепад брехні : <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
- Кошарний С. Феноменологія // Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред.. В.І. Шинкарук. – Київ : Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ. – С. 666-667.
- Оскар Вайльд. Занепад брехні // Золота пектораль: Літературно-мистецький та громадсько-публіцистичний журнал. – 3(20) – 2012.
- Творчість // Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред. В.І. Шинкарук. – Київ : Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ. – С. 630.
- Творчість // <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
- Феноменологія // <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
- Шейко В.М., Богущкий Ю.П., Германова де Діас Е.В. Культурологія: навч. посібник / В.М. Шейко, Ю.П. Богущкий, Е.В. Германова. – К.: Знання, 2012. – 494 с.

Тема 10. Феномен часу у феноменологічному досвіді (6 год.)

Мета: з'ясувати досвід феноменологічного осмислення часу та застосовувати отримані знання у розумінні питань темпоральності в культурі.

Запитання: 1. Феномен часу в контексті життєвого світу. 2. Час як феномен конституювання. 3. Цінність часу.

Література:

- Данилюк І. Ставлення до часу як ознака "простоти чи складності" культури / Іван Данилюк // Соц. психологія. — 2012. — № 1/2. — С. 54-62.
- Куриленко І. А. Деструкція концепту часу в посткультурі / І. А. Куриленко // Культура України. Серія: Культурологія : зб. наук. пр. — Харків, 2016. — Вип. 52. — С. 66-73.
- Мерло Понті М. Феноменологія сприйняття / Пер. з фр. — К.: Укр. центр духовної культури, 2001. — 552 с. Ч.3.П.
- Мінаков М. А. Складний горизонт досвіду і життєсвіт / Мінаков М. А. // Наукові записки / Нац. ун-т "Києво-Могилян. акад." — К., 2005. — Т. 37 : Філософія та релігієзнавство. — С. 29-34.
- Протас М. Проблема часу в мистецтві як наукова актуальність / Марина Протас // Художня культура. Актуальні проблеми : наук. вісн. / Акад. мистец. України, Ін-т проблем сучас. мистец. ; [редкол.: О. Федорук та ін.]. — К., 2006. — Вип. 3. — С. 35-46.
- Сенека Луцій Анней. Моральні листи до Луцилія // <https://www.yakaboo.ua/ua/moral-ni-listi-do-lucilija-2261435.html>
- Кебуладзе В.І. Феноменологія. Навчальний посібник. — К.: «ППС-2002», 2005. —120 с.
- Кошарний С.Феномен // Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред. В.І. Шинкарук. – Київ : Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ. – С. 665-666.
- Кошарний С. Феноменологія // Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред. В.І. Шинкарук. – Київ : Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ. – С. 666-667.
- Феномен // <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

- Феноменологія // <https://uk.wikipedia.org/wiki>.
- Залужна А. Життєвий світ людини як світ культури // <https://eprints.oa.edu.ua/7988/1/4.pdf>.
- Поняття життєвий світ – Людина та повсякденність // <https://subject.com.ua/philosophy/osnovi/165.html>
- Сухіна І. «Життєвий світ»: аксіологічна інтерпретація // Філософські обрії. – 2012. – № 28. – С. 112-123.

Тема 11. Феноменологічне осмислення образу смерті в культурі

Мета: з'ясувати характер феноменологічного дослідження образу смерті в культурних артефактах та застосовувати його в культурологічному ставленні до танатології.

Запитання: 1. Смерть як феноменологічна проблема. 2. Образи гідної та ганебної смерті в культурі (на матеріалах творчості Г. Сковороди, «Пісні про Роланда» та казок О. Уайльда «Щасливий принц» та «Соловей і троянда»). 3. Феномен смерті у контексті регулюючого механізму культури.

Література

- Залужна А. Життєвий світ людини як світ культури // <https://eprints.oa.edu.ua/7988/1/4.pdf>
- Кебуладзе В.І. Феноменологія. Навчальний посібник. — К.: «ППС-2002», 2005. –120 с.
- Кирилова О. О. Вступ до танатології кіно / Кирилова О. О. // Магістеріум / Нац. ун-т "Києво-Могилян. акад." — Київ, 2015. — Вип. 59 : Культурологія. — С. 51-56.
- Кошарний С. Феномен // Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред.. В.І. Шинкарук. – Київ : Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ. – С. 665-666.
- Кошарний С. Феноменологія // Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред.. В.І. Шинкарук. – Київ : Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ. – С. 666-667.
- Мінаков М. А. Складний горизонт досвіду і життєсвіт / Мінаков М. А. // Наукові записки / Нац. ун-т "Києво-Могилян. акад." . — К., 2005. — Т. 37 : Філософія та релігієзнавство. — С. 29-34.
- Оскар Уайльд Солловей і троянда // <https://dobra-kazka.in.ua/kazky-za-avtoramy/uajld-oskar/solovej-i-trojanda>.
- Оскар Уайльд. Щасливий принц // : <https://www.ukrlib.com.ua/world/printitzip.php?tid=274>
- Оржеховський С. П. Методологічне тлумачення концепції життєсвіту / С. П. Оржеховський // Практична філософія. — 2010. — № 3. — С. 188-195.
- Петренко М. О. Життєвий світ як умова можливості ідентичності, справедливого та гідного буття людини / Петренко М. О. // Гілея : наук. вісник : зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, ВГО Укр. акад. Наук. — Київ, 2018. — Вип. 129 (№ 2). — С. 192-197.
- Пісня про Роланда. Давньофранцузький епос / Пер. з франц. Вадим Пащенко, Нінель Пащенко; Гол. ред. Светлана Головка. — К. : Либідь, 2003. — 192 с. Розд. 168-176, 203-218, 288-289.
- Поняття життєвий світ – Людина та повсякденність // <https://subject.com.ua/philosophy/osnovi/165.html>
- Пролєєв С. Якою є природа героїзму // <https://forbes.ua/news/yakoju-e-priroda-geroizmu-22032022-6372>.
- Сковорода Г. С. Сад божественних пісень, що проріс із зерен священного писання / пер. М. Кашуби, В. Шевчука // Григорій Сковорода. Твори: В 2 т. – Т.1. – К.: Обереги, 1994. – С. 49-81.
- Смерть – як філософська проблема // <https://referatss.com.ua/work/smert-jak-filosofska>

problema.

● Сухіна І. «Життєвий світ»: аксіологічна інтерпретація // Філософські обрії. – 2012. – № 28. – С. 112-123.

● Титаренко Т. М. Простір життєвого світу і його типи / Т. М. Титаренко // Загальна психологія : хрестоматія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [упоряд. — К., 2007. — С. 471-486.

● Феномен // <https://uk.wikipedia.org/wiki>

● Феноменологія // <https://uk.wikipedia.org/wiki>

● Філософські підходи у розгляді питання «людина і смерть» // <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/philosophy/12757>

3. ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОЇ ФОРМИ КОНТРОЛЮ

1. Предмет феноменології.
2. Трансценденталізм як методологічний принцип феноменології.
3. Культура як об'єкт феноменологічного осмислення.
4. Феноменологія, апологетика та критика.
5. Контекстуальність у феноменології (поняття контуру, фону та горизонту).
6. Феномен як факт.
7. Категорія очевидності.
8. Категорія інтенціональності.
9. Ноема та ноеза.
10. Категорія інтерсуб'єктивності.
11. Поняття, структура та регіони життєвого світу.
12. Значення категорії життєвого світу у феноменологічному осмисленні культури.
13. Загальний сенс творчості та його механізми.
14. Екзистенційні та соціальні детермінанти творчості.
15. Основні вектори спрямованості творчості.
16. Культура як феноменологічний горизонт вираження самості.
17. Феномен Іншого.
18. Контури критичної самосвідомості.
19. Поняття тілесності та основні контури її феноменологічного осмислення.
20. Тіло як чинник ідентичності та орієнтування у світі.
21. Тіло як простір соціокультурної інформації.
22. Феноменологія травмованого суб'єкту як проблема.
23. Основні чинники мотивації травми.
24. Людина перед викликом з боку травми.
25. Травма як чинник конституювання суб'єкту та культури.
26. Феномен часу у контексті життєвого світу.
27. Час як феномен конструювання.
28. Аксіологізація часу.
29. Феномен часу та уявлення про вічність.
30. Феномен смерті у контексті життєвого світу.
31. Образи символічного вмирання в культурі.
32. Витиснення смерті уявленням про безсмертя.
33. Феномен смерті у системі регулюючого механізму культури.

4. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Аксіологія (філософська теорія цінностей): Лекція // https://msn.khmnu.edu.ua/pluginfile.php/293132/mod_resource/content/pdf.

2. Андрос Є. І. Людське ество та світ людини: від обмеження негативного до створення

- передумов ствердження позитивного / Є. І. Андрос // Практична філософія. — 2009. — № 2. — С. 3-15.
3. Василенко В. Збираючи уламки досвіду: теоретична (ре)концептуалізація травми / Вадим Василенко // Слово і Час. — 2018. — № 11. — С. 109-122.
4. Відгуки про книгу «Занепад мистецтва брехні» // <https://jak.koshachek.com/articles/vidguki-pro-knigu-zanepad-mistectva-brehni.html>.
5. Гуссерль Е. Гуссерль Е. Криза європейських наук і трансцендентальна феноменологія. Вступ до феноменологічної філософії // Філософська думка. — 2002. — № 3. — С. 134—149.
6. Данилюк І. Ставлення до часу як ознака "простоти чи складності" культури / Іван Данилюк // Соц. психологія. — 2012. — № 1/2. — С. 54-62.
7. Залужна А. Життєвий світ людини як світ культури // <https://eprints.oa.edu.ua/7988/1/4.pdf>.
8. Залужна А.Є. Проблема інтерсуб'єктивності у феноменологічному дискурсі // Екзистенційні та комунікативні питання управління: матеріали Міжнародної науково-теоретичної конференції, м. Суми, 23-25 січня 2014 р. - Суми: Сумський державний університет, 2014. - Ч.1. – С. 53-56.
9. Занепад мистецтва брехні // <https://uk.wikipedia.org/wiki/>.
10. Іванчук А. Феноменологічна концепція «тіла» у творчості М. Мерло-Понті // <http://kaf-filosofii.dspu.edu.ua/article/view/132106>.
11. Іntenціональність // <https://uk.wikipedia.org/wiki/>.
12. Інтерсуб'єктивність // <https://uk.wikipedia.org/wiki/>.
13. Кебуладзе В.І. Феноменологія. Навчальний посібник. — К.: «ППС-2002», 2005. –120 с.
14. Кирилова О. О. Вступ до танатології кіно / Кирилова О. О. // Магістеріум / Нац. ун-т "Києво-Могилян. акад." — Київ, 2015. — Вип. 59 : Культурологія. — С. 51-56.
15. Кобзева І. Тілесність у філософсько-антропологічних вимірах : https://dspu.edu.ua/sites/filos_gum/wp-content/uploads/2019/06/9.pdf.
16. Козачинська В. В. Експлікації самості: "розмикання" виміру Я / Козачинська В. В. // Гілея : наук. вісник : зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, ВГО Укр. акад. наук . — Київ, 2016. — Вип. 109 (№6). — С. 139-143.
17. Компанієць Ю.А. Феномен тілесності в сучасному філософсько-культурологічному дискурсі // <https://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2008-05/08kyarpcd.pdf>.
18. Кошарний С. Феномен // Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред. В.І. Шинкарук. – Київ : Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ. – С. 665-666.
19. Кошарний С. Феноменологія // Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред. В.І. Шинкарук. – Київ : Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ. – С. 666-667.
20. Крижановська Т.О. Інтерсуб'єктивність як тема феноменологічної та екзистенційної думки // Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету. – № 18.– 2013. – С. 112-115.
21. Куриленко І. А. Деструкція концепту часу в посткультурі / І. А. Куриленко // Культура України. Серія: Культурологія : зб. наук. пр. — Харків, 2016. — Вип. 52. — С. 66-
22. Ліфінцева Г. О. Інший в контексті сучасного філософського бачення / Галина Олексіївна Ліфінцева // Вісн. держ. акад. кер. кадрів культури і мистец. — 2012. — № 3. — С. 98-102.
23. Мандрівка привида / Фільм Джеймса Оксфорда // <https://filmix.co/uzhasu/12753-puteshestvie-prizraka-ghost-voyage-2008.html>.
24. Мерло Понті М. Феноменологія сприйняття / Пер. з фр. – К.: Укр. центр духовної культури, 2001. – 552 с. Ч.1, Ч.3.ІІ.
25. Мінаков М. А. Складний горизонт досвіду і життєсвіт / Мінаков М. А. // Наукові записки / Нац. ун-т "Києво-Могилян. акад." . — К., 2005. — Т. 37: Філософія та

релігієзнавство. — С. 29-34.

26. Морфологія культури. Тезаурус / За ред проф. В. О. Лозового. — Харків, 2007. — 384 с. Розд. 7-27.

27. Осипов А. О. Тілесність та символічний характер духовності // <https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/naukpraci/sociology/2012/184-172-31.pdf>.

28. Оскар Уайльд. Егоїстичний Велетень // <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3150>.

29. Оскар Вайльд. Занепад брехні // Золота пектораль: Літературно-мистецький та громадсько-публіцистичний журнал. — 3(20) — 2012.

30. Оскар Уайльд Соловей і троянда // <https://dobra-kazka.in.ua/kazky-za-avtoramy/uajld-oskar/solovej-i-trojanda>.

31. Оскар Уайльд. Щасливий принц: // <https://www.ukrlib.com.ua/world/printitzip.php?tid=274>.

32. Оржеховський С. П. Методологічне тлумачення концепції життєсвіту / С. П. Оржеховський // Практична філософія. — 2010. — № 3. — С. 188-195.

33. Очевидність // <https://esu.com.ua/article-77354>.

34. Петренко М. О. Життєвий світ як умова можливості ідентичності, справедливого та гідного буття людини / Петренко М. О. // Гілея : наук. вісник : зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, ВГО Укр. акад. Наук. — Київ, 2018. — Вип. 129 (№ 2). — С. 192-197.

35. Підлісний М.М. Принципи аксіології та шляхи вирішення: Монографія. — Дніпро : Видавець Біла К.О., 2020. — 164 с. : <https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/4207.pdf>.

36. Пісня про Роланда: Давньофранцузький епос / Пер. з франц. Вадим Пашенко, Нінель Пашенко; Гол. ред. Светлана Головки.— К. : Либідь, 2003.— 192 с. Розд. 168-176, 203-218, 288-289.

37. Поліщук Б. М. Проблемний характер розуміння самості у філософії М. Гайдеггера ("буття і час") / Поліщук Б. М. // Наукові записки / Нац. ун-т "Києво-Могилян. акад." — Київ, 2004. — Т. 25 : Філософія та релігієзнавство. — С. 57-63.

38. Поняття життєвий світ — Людина та повсякденність // <https://subject.com.ua/philosophy/osnovi/165.html>.

39. Пролєєв С. Якою є природа героїзму // <https://forbes.ua/news/yakoju-e-priroda-geroizmu-22032022-6372>.

40. Протас М. Проблема часу в мистецтві як наукова актуальність / Марина Протас // Художня культура. Актуальні проблеми : наук. вісн. / Акад. мистец. України, Ін-т проблем сучас. мистец. ; [редкол.: О. Федорук та ін.]. — К., 2006. — Вип. 3. — С. 35-46.

41. Пушонкова О.А. Сенси культури і моделі ідентичності в дискурсі травми // <http://eprints.cdu.edu.ua/329/1/N210p005-011.pdf>.

42. Сафонік Л. М. Інший як умова витворення сенсу життя людини у філософії ХХ сторіччя / Л. М. Сафонік // Практична філософія. — 2013. — № 2. — С. 181-190.

43. Сенека Луцій Анней. Моральні листи до Луцилія // <https://www.yakaboo.ua/ua/moralni-listi-do-lucilija-2261435.html>.

44. Сковорода Г. С. Сад божественних пісень, що проріс із зерен священного писання / пер. М. Кашуби, В. Шевчука // Григорій Сковорода. Твори: В 2 т. — Т.1. — К.: Обереги, 1994. — С. 49-81.

45. Сидоровська Є. А. "Життєвий світ" людини як чинник освоєння та конструювання соціокультурного простору: досвід опрацювання проблеми / Сидоровська Євгенія Андріївна // Міжнародний вісник. Культурологія. Філологія. Музикознавство : [зб. наук. пр.] / М-во культури України, Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв, Одес. нац. муз. акад. ім. А. В. Нежданової. — Київ, 2016. — Вип. 2 (7). — С. 46-53.

46. Сидоровська Є. А. Життєвий світ людини: до історії проблеми / Сидоровська Євгенія Андріївна // Мистецтвознавчі записки : [зб. наук. пр.] / М-во культури України, Нац. акад. кер.

кадрів культури і мистецтв. — Київ, 2016. — Вип. 30. — С. 156-169.

47. Смерть – як філософська проблема // <https://referatss.com.ua/work/smert-jak-filosofska-problema>.

48. Сухіна І. «Життєвий світ»: аксіологічна інтерпретація // Філософські обрії. – 2012. – № 28. – С. 112-123.

49. Творчість // Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред.. В.І. Шинкарук. – Київ : Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ. – С. 630.

50. Творчість // <https://uk.wikipedia.org/wiki>.

51. Титаренко Т. М. Простір життєвого світу і його типи / Т. М. Титаренко // Загальна психологія : хрестоматія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [упоряд. — К., 2007. — С. 471-486.

52. Травма як досвід // <https://zbruc.eu/node/113136>.

53. Феномен // <https://uk.wikipedia.org/wiki>.

54. Феноменологія // <https://uk.wikipedia.org/wiki>.

55. Феноменологія Гуссерля // <https://studfile.net/preview/5775199/page:19>.

56. Філософія війни. Як спільна травма «зшиває» країну та вплив досвіду смерті на українців // <http://www.mukachevo.net/ua/news/view/4016016>.

57. Філософські підходи у розгляді питання «людина і смерть» // <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/philosophy/12757>.

58. Фурман А.А. Інтенційність як сутнісна ознака смисложиттєвого буття особистості // Психологія і суспільство : Український теоретико-методологічний соціогуманітарний часопис . – Тернопіль: Західноєвропейський національний університет. – № 3-4 (2019).

59. Ходус О. "Приватне Я" в ситуації "зникнення" Іншого: парадокс надлишковості / Олена Ходус // Грані. — 2019. — Т. 22, № 11. — С. 15-24.

60. Чамата П. Р. Зміст і основні форми прояву самосвідомості / П. Р. Чамата // Загальна психологія : хрестоматія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [упоряд.: О. В. Скрипченко та ін.]. — К., 2007. — С. 33-38.

61. Шевченко З. В. Свобода здобуття самості у комунікації з Іншим у філософії Карла Ясперса / Шевченко З. В. // Гілея : наук. вісник : зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, ВГО Укр. акад. наук. — Київ, 2018. — Вип. 136 (№ 9). — С. 147-151.

62. Шейко В.М., Богуцький Ю.П., Германова де Діас Е.В. Культурологія: навч. посібник / В.М. Шейко, Ю.П. Богуцький, Е.В. Германова. – К.: Знання, 2012. – 494 с.

63. Шолуха Н. Є. Інший як джерело майбутнього: етика відповідальності - основа концепції культури повсякденності Емануеля Левінаса / Н. Є. Шолуха // Культура України : зб. наук. пр. / М-во культури і туризму України, Харк. держ. акад. культури,. — Х., 2010. — Вип. 29. — С. 76-86. .

64. Щасливий принц та інші казки // <https://uk.wikipedia.org/wiki>.

65. Що таке ідентичність? // https://www.citizen.in.ua/photos/topic/f/20190822_135133.pdf.

Інтернет-ресурси

66. Міністерство культури та інформаційної політики України: <https://mkip.gov.ua/>

67. Міністерство закордонних справ України: <https://mfa.gov.ua/>

68. Офіційний сайт ЮНЕСКО // <https://en.unesco.org/>

69. Офіс Ради Європи в Україні: <https://www.coe.int/uk/web/kyiv>

70. ICOMOS // <https://www.icomos.org/en>

71. Британська Рада // <https://www.britishcouncil.org.ua/>

72. ICOM // <https://icom.museum/en/>

73. Міжнародна наукова рада // <https://council.science/uk/>

74. Міжнародний Центр по дослідженню захисту та реставрації культурних цінностей // <https://www.iccrom.org/>

75. Німецький культурний центр Goethe-Institut в Україні // <https://cutt.ly/Q0VrQHr>

76. Український національний комітет Міжнародної ради музеїв // <http://icom.in.ua/z.php>
77. Український ПЕН // <https://pen.org.ua/>

ФЕНОМЕНОЛОГІЯ КУЛЬТУРИ

програма та навчально-методичні матеріали з навчальної дисципліни

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

за спеціальністю 034 Культурологія

Розробник:

Г.Д. Панков, доктор філософських наук, професор

Видається в авторській редакції

Підписано до друку 24.06.2024 р. Формат 60x84/16.

Гарнітура «Times». Папір для мн. ап.

Ум. друк. арк. Обл.-вид. арк.

Адреса редакції і видавця:

ХДАК, Україна, 61057, м. Харків, Бурсацький узвіз, 4

тел. (057) 731-27-83. e-mail: rvv2000k@ukr.net.

Свідоцтво про держреєстрацію ДК №3274 від 04.09.2008 р.